

Hogyan talál költőkre az ember? Hogyan találtam Kinde Annamária-ra? (S azután hogyan vesztettem el?)

Nem tudom, mi szél vitt 2001-ben a Látó nívódíjainak átadójára. Valamiért épp Vásárhelyen leledztem, s ha már, akkor megnézem, gondoltam, mi moccan ott az irodalom berkeiben. Ez mocorgott.

A díjátadó elvárásaimnak megfelelően zajlott, azaz nem emlékszem belőle semmire. Kivéve: egy költő olyan verseket olvasott fel, amelyekből egész sorokat értettem. Ez meghökkentett.

Akkoriban a kolozsvári ifjúság költészetével voltam képben, és ezek a kamaszos versek erősen borzasak is voltak. Már majdnem elhittem, hogy a képzavar és az érthetlenség a korszerű vers mutatója. Már majdnem elhittem, hogy verset olvasni szenvedés! A Helikon Serény Múmia rovatából titokban olvashatóbbakat, Benő Attilát és Karácsonyi Zsoltot néztem ki magamnak. Aztán ott voltak erős színeikkel a fő előretoltak, OJD, Sántha, akik már nem írtak, de még olvastuk őket... Ám a fősodorbéli váltás, Kemény István és köpenye, amiből egész telep bír kibújni, még nem volt sehol.

Az idősebbeket meg nem olvastuk. (Ma sem jutnak el a fiatalokhoz – pedig mondjuk Király László, akit Kinde „atyjaként” ajánl, megéme egy oldalpillantást.)

Ott volt tehát egy középkorú nő, aki normális szórendet használt, miközben elvileg versben beszélt. Értelmes soraiban ráadásul ott bujkált a kedvesség. Ami a kolozsvári macsoid költészetből, esett le nekem akkor, erősen hiányzott. Naná, hogy megvásároltam egy kötetét. (Azután még egyet. És még.)

Rögvest írni is akartam róla. Hogy miért?

Nekünk, kritikusoknak két motivációnk lehet az írásra: támadni akarunk vagy védeni. Vagy feladatot teljesítünk – ilyenkor a motiváció a szerkesztőé. Akkoriban védeni akartam Kindét. (Később inkább támadni. Ma feladat van.) Ki akartam állni mellette.

Még hozzá a grafikussal szemben. Ugyanis a Szandra May kertje (Mentor, 2002) felháborított. A verseit szerettem, volt bennük lendület, humor, okosság, dallam. De a borító, az illusztrációk közhelyesek voltak. Ez bátorított fel, hogy írjak. Most. Képregényesek voltak. Ez még nem baj; de nuku önirónia! Csak indázás, kereszt, holdra vonító farkas, napot tartó kéz, szét pattanó láncszem, magányos arc, álarc, szem, papír, toll, naplemente.

A Kinde-kötetek arculata azóta is mint a hullámvasút. A következő dizájnja – 2004, Mentor – tetszett. A Szandra May a sivatagban sárgás-barnás keményborítója a női testet és a sivatagot játszatja egymásba. Az előtte levő előtti is tetszetős: Egy másik arc, 1999, Mentor. A puhaborítás remekül használja a szürke lehetőségeit, alig esik le az embernek, hogy milyen – ötletesen, fehéren-feketén – sporlós. Mindhárom kötet négyzet alakú, ez a verseket játékosra hangolja. Az akkori olvasót (engem) meg hálásra.

A következő könyv (2006) már Kinde városában jelent meg; a Nagyváradi Ady Társaságnál. Finom kartonborító, igényes tollpihék – de álló téglalap alakú, komolykodó. Amint a cím is: Mondhatatlan. Ijesztgető. A nyelv, hogy nem jól fejez ki minket? Tanultuk már az iskolában... S jön megint egy kötet: a Rózsavér (2009, Ab-Art-Várad). Ez összegző, s egyenesen félelmetes a címe. Amennyiben a közhelyektől van miért félni. (Hát vanni van...) A rózsá meg a vér külön is fásasztóak, nemhogy így együtt! Összevörösöznek mindent. Mindjárt a borítót. S még csak ezután mondom, hogy velük homokóra is jár!

A történetnek ezen a pontján magamba omolva ülök egy vonatfülkében, kezemben a fekete-vörös, keményborítás Rózsavérrel, amit nem akarok kinyitni. Belép a képbe L., egy kedves költő ismerős, és vigasztalásba kezd. Hogyaszongya: női kötet. A női hang ilyen. Rózsás, véres. Tükrös, bohócos, viharos, könnyes, indázó? Kastély, avar, kard, parázs, ág, ránc, csecsemő? Aszongya: nyugalom. S hogy nincs igazam, ha a Szandra May-ek áttételes, azaz ironikusnak ható dalait sírom vissza. Mert azok posztmodernkedők, s olyat akárki tud. Ez itt a tiszta hang, a szemenszedett költő, mikor meztelen. Legyek kíváncsi rá.

Meg lettem feddve hát. Aminek néha fogantja van. Khm, könyv kitérve, szív is majdnem, és neki. És látom, amit sejtettem, meg amit nem. Hogy nagyszerű a ritmus, a jambus alig döccen, a rím már hébe-hóba („szellemek/neked”). A versek személyesek, s összefonódnak, mint testvéries láncszemek... Közhely is vanogat, bizony: „úgy hisszük, időnk van, pedig kevés az óra”, „arcomra egy szürke álarc merevül”.

De ha nem félünk a közhelyestől, szépség is felderenghet benne: „utolsó vacsora a tisztára sikált konyhaasztalon”, „szürkületre virradó”, „idegen fényreklámok mossák arcát”, „halál-harangok. Hajnalok”, „múltja dicső, de elveszett”, „még a füstje épp elér // leveleidnek, mint avar, / amelyen lépni zizzke dal, / amelyen lépni reccsnyi krákk, / amikor letörik az ág”.

S ha nem félünk a széptől, bölcsesség is felderenghet benne: „esőhálóban rothad el a nyár”, „a lelked oly ragaszkodó, / mint falon kúszik a penész”. Kinde: „Nem értem, miért nem figyelnek, ha figyelnének, értenének.” Noked: „gyülekeznek szemedben a józan farkasok”...

„Még jelenlétében megérdemelten elfelejtjük.”

Legyen igaza? Ne legyen? Hogy legyen?

Kategoria: Téka
Denumire autor: Zsigmond Andrea

Látó Szépirodalmi Folyóirat